Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MACIEJ SZPUNAR IŠVADA,
pateikta 2025 m. rugpjūčio 1 d.[1]

Byla C-371/24 (*Comdribus*)[i]

HW,
dalyvaujant
Ministère public

(*Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas, Prancūzija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Fizinių asmenų apsauga tvarkant asmens duomenis – Direktyva (ES) 2016/680 – 10 straipsnis – Specialių kategorijų duomenų tvarkymas – Tikras būtinumas – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 7, 8 ir 49 straipsniai“

I. Įvadas

1. Pirštų atspaudų ėmimas ir fotografavimas yra klasikiniai tapatybės nustatymo metodai, naudojami vykdant ikiteisminį tyrimą. Vis dėlto taip paimti asmens duomenys padeda tiksliai nustatyti fizinio asmens tapatybę, todėl laikomi ypač jautriais.

2. Šioje byloje Teisingumo Teismui tenka kebli užduotis – rasti pusiausvyrą tarp praktikos, kurią policija dažnai laiko įprasta, ir duomenų subjektų duomenų apsaugos.

II. Teisinis pagrindas

A. Direktyva (ES) 2016/680

3. Direktyvos (ES) 2016/680[2] 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „šioje direktyvoje nustatytos taisyklės, susijusios su fizinių asmenų apsauga kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo, be kita ko, apsaugos nuo grėsmių visuomenės saugumui ir jų prevencijos, tikslais“.

[1] Originalo kalba: prancūzų.

[i] Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

[2] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir [kuria] panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (OL L 119, 2016, p. 89).

4. Šios direktyvos 4 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės numato, kad asmens duomenys turi būti:

a) tvarkomi teisėtai ir sąžiningai;

b) renkami konkrečiai nustatytais, aiškiai apibrėžtais ir teisėtais tikslais ir negali būti tvarkomi tokiu būdu, kuris būtų nesuderinamas su tais tikslais;

c) tinkami, aktualūs ir ne pernelyg išsamūs tikslų, kuriais jie yra tvarkomi, atžvilgiu;

<…>

4. Duomenų valdytojas yra atsakingas už tai, kad būtų laikomasi 1, 2 ir 3 dalių, ir turi sugebėti tai įrodyti.“

5. Minėtos direktyvos 6 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės numato, kad duomenų valdytojas, kai taikytina ir kiek įmanoma, aiškiai atskirtų skirtingų kategorijų duomenų subjektų asmens duomenis, pavyzdžiui:

a) asmenų, kurių atžvilgiu yra rimtų priežasčių manyti, kad jie įvykdė arba rengiasi įvykdyti nusikalstamą veiką;

b) asmenų, nuteistų už nusikalstamą veiką;

c) asmenų, kurie buvo nusikalstamos veikos aukomis arba kurių atžvilgiu, remiantis tam tikrais faktais, yra pagrindo manyti, kad jie galėtų būti nusikalstamos veikos aukomis, ir

d) kitų su nusikalstama veika susijusių šalių, pavyzdžiui, asmenų, kurie galėtų būti kviečiami liudyti atliekant nusikalstamų veikų tyrimus arba paskesniu baudžiamojo proceso etapu, asmenų, kurie gali suteikti informacijos apie nusikalstamas veikas, arba asmenų, kurie yra pažįstami arba susiję su vienu iš a ir b punktuose nurodytų asmenų.“

6. Tos pačios direktyvos 8 straipsnyje nurodyta:

„1. Valstybės narės numato, kad duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jeigu jis būtinas, ir tiek, kiek jis būtinas kompetentingai institucijai atlikti užduotį 1 straipsnio 1 dalyje išdėstytais tikslais, ir kad jis turi būti grindžiamas Sąjungos arba valstybės narės teise.

2. Valstybės narės teisėje, kuria reglamentuojamas duomenų tvarkymas šios direktyvos taikymo srityje, konkrečiai nurodomi bent tvarkymo tikslai, tvarkytini asmens duomenys ir duomenų tvarkymo tikslai.“

7. Direktyvos 2016/680 10 straipsnyje numatyta:

„Asmens duomenų tvarkymas, kuriuo atskleidžiama rasinė arba etninė kilmė, politinės pažiūros, religiniai arba filosofiniai įsitikinimai ar priklausymas profesinėms sąjungoms, taip pat genetinių duomenų, biometrinių duomenų tvarkymas siekiant vienareikšmiškai nustatyti fizinio asmens

tapatybę, arba duomenų apie asmens sveikatą ar lytinį gyvenimą ir seksualinę orientaciją tvarkymas leidžiamas tik tada, jei tai tikrai būtina ir jei taikomos tinkamos duomenų subjekto teisių ir laisvių apsaugos priemonės, ir jeigu:

a) tai leidžiama pagal Sąjungos arba valstybės narės teisę;

b) tai reikalinga duomenų subjekto ar kito fizinio asmens gyvybiniams interesams apsaugoti, arba

c) toks tvarkymas susijęs su duomenimis, kuriuos duomenų subjektas yra akivaizdžiai paskelbęs viešai.“

8. Šios direktyvos 13 straipsnyje numatyta:

„1. Valstybės narės numato, kad duomenų valdytojas duomenų subjektui padarytų prieinama bent šią informaciją:

a) duomenų valdytojo tapatybę ir kontaktinius duomenis;

b) duomenų apsaugos pareigūno kontaktinius duomenis, kai taikoma;

c) duomenų tvarkymo tikslus, kuriems asmens duomenys yra skirti;

d) informaciją apie teisę pateikti skundą priežiūros institucijai ir priežiūros institucijos kontaktinius duomenis;

e) tai, kad duomenų subjektas turi teisę duomenų valdytojo reikalauti, kad pastarasis leistų susipažinti su duomenų subjekto asmens duomenimis, juos ištaisytų ar ištrintų ir apribotų asmens duomenų tvarkymą.

2. Be 1 dalyje nurodytos informacijos, valstybės narės teisės aktuose numato, kad duomenų valdytojas konkrečiais atvejais duomenų subjektui pateikia toliau nurodytą informaciją, kad duomenų subjektas galėtų pasinaudoti savo teisėmis:

a) duomenų tvarkymo teisinį pagrindą;

b) asmens duomenų saugojimo laikotarpį arba, jei tai neįmanoma, kriterijus, taikomus tam laikotarpiui nustatyti;

c) kai taikoma, asmens duomenų gavėjų kategorijas, įskaitant duomenų gavėjus trečiosiose valstybėse arba tarptautinėse organizacijose;

d) prireikus, papildomą informaciją, visų pirma tais atvejais, kai asmens duomenys renkami apie tai nežinant duomenų subjektui.

3. Valstybės narės gali priimti teisėkūros priemones, kuriomis informacijos teikimas duomenų subjektui pagal 2 dalį būtų atidėtas, apribotas arba kuriomis jo būtų nepaisoma tiek, kiek ir tol, kol tokia priemonė, tinkamai paisant atitinkamo fizinio asmens pagrindinių teisių ir teisėtų interesų, yra būtina ir proporcinga demokratinės visuomenės priemonė, siekiant:

a) netrukdyti atlikti oficialius arba teisinius nagrinėjimus, tyrimus ar procedūras;

b) nepakenkti nusikalstamų veikų prevencijai, tyrimui, atskleidimui ar baudžiamajam persekiojimui už jas arba bausmių vykdymui;

c) užtikrinti visuomenės saugumą;

d) užtikrinti nacionalinį saugumą;

e) apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves.

<…>“

9. Šios direktyvos 54 straipsnyje nurodyta:

„Nedarant poveikio jokioms galimoms administracinėms arba neteisminėms teisių gynimo priemonėms, įskaitant teisę pateikti skundą priežiūros institucijai pagal 52 straipsnį, valstybės narės numato duomenų subjekto teisę imtis veiksmingų teisminių teisių gynimo priemonių, jeigu jis mano, kad jo teisės, nustatytos pagal šią direktyvą priimtose nuostatose, buvo pažeistos dėl jo asmens duomenų tvarkymo nesilaikant tų nuostatų.“

B. Prancūzijos teisė

10. *Code de procédure pénale* (Baudžiamojo proceso kodeksas) 55-1 straipsnyje nustatyta:

„Kriminalinės policijos pareigūnas gali atlikti arba pavesti jam kontroliuojant atlikti bet kurio asmens, galinčio pateikti informacijos apie nagrinėjamas faktines aplinkybes, arba, kai yra viena ar kelios pagrįstos priežastys įtarti, kad asmuo padarė ar kėsinosi padaryti nusikalstamą veiką, bet kurio asmens išorinių duomenų paėmimo veiksmus, reikalingus, atliekant techninius ir mokslinius tyrimus, palyginti tuos duomenis su tyrimo reikmėms paimtais pėdsakais ir įrodymais.

Jis paima arba paveda jam prižiūrint paimti identifikacinius duomenis, visų pirma pirštų, delnų atspaudus, ar padaryti nuotraukas, reikalingus policijos duomenų bazėms pildyti ir peržiūrėti pagal kiekvienai iš šių duomenų bazių taikomas taisykles.

Kai yra viena ar kelios pagrįstos priežastys įtarti, kad tam tikras asmuo padarė ar kėsinosi padaryti nusikalstamą veiką, šis asmuo už atsisakymą leisti kriminalinės policijos pareigūno nurodymu atlikti pirmoje ir antroje pastraipose nurodytus duomenų paėmimo veiksmus baudžiamas vienų metų laisvės atėmimu ir 15 000 EUR bauda.

Nepažeidžiant trečios pastraipos, kai pirštų ar delnų atspaudų paėmimas ar nuotraukos padarymas yra vienintelė priemonė nustatyti asmens, kuris apklausiamas pagal 61-1 arba 62-2 straipsnį dėl nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo, už kurį numatyta ne mažesnė kaip trejų metų laisvės atėmimo bausmė, ir kuris atsisako patvirtinti savo tapatybę arba pateikia akivaizdžiai netikslius tapatybės įrodymus, tapatybę, šis veiksmas gali būti atliekamas be to asmens sutikimo, remiantis Respublikos prokuroro, gavusio motyvuotą kriminalinės policijos pareigūno prašymą, rašytiniu leidimu. Kriminalinės policijos pareigūnas arba jo prižiūrimas kriminalinės policijos darbuotojas taiko prievartą tiek, kiek tai tikrai būtina ir proporcinga. Prireikus jis atsižvelgia į asmens pažeidžiamumą. Atlikus šį veiksmą, surašomas protokolas, kuriame nurodomos priežastys, dėl kurių tai yra vienintelis būdas nustatyti asmens tapatybę, taip pat atlikimo data ir laikas. Protokolas perduodamas Respublikos prokurorui, o jo kopija įteikiama suinteresuotajam asmeniui.“

III. Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

11. 2020 m. gegužės 30 d. daugiau kaip šimtas klimato aktyvistų užėmė Eliziejaus laukų alėją (pranc. *avenue des Champs-Élysées*) Paryžiuje (Prancūzija). Teisėsaugos pajėgos atvyko jų išsklaidyti ir laikinai sulaikė kelis asmenis, įskaitant HW, už demonstracijos organizavimą nepranešus ir pasipriešinimą. Apklausiamas laikino sulaikymo metu HW nurodė savo tapatybę, bet atsisakė leisti paimti jo pirštų atspaudus ir padaryti jo nuotraukas, reikalingus jo tapatybei nustatyti, nors buvo informuotas, kad šis atsisakymas yra nusikaltimas, už kurį jam gresia laisvės atėmimo bausmė ir bauda.

12. 2020 m. birželio 1 d., pasibaigus laikinam sulaikymui, HW buvo atvesdintas pas Respublikos prokurorą ir *juge des libertés et de la détention* (sulaikymo ir paleidimo į laisvę klausimus sprendžiantis teisėjas, Prancūzija); šis jam skyrė teisminę priežiūrą ir pranešė, kad jis turės stoti prieš *Tribunal correctionnel de Paris* (Paryžiaus baudžiamasis teismas, Prancūzija). HW buvo kaltinamas:

– pirma, tuo, kad Paryžiuje 2020 m. gegužės 30 d. surengė demonstraciją viešajame kelyje, apie kurią nebuvo pranešta įstatyme nustatytomis sąlygomis, šiuo atveju – be kita ko, kurstydamas dalyvius, duodamas jiems nurodymus nepateikti savo asmens tapatybės dokumentų, nevykdyti teisėsaugos institucijų nurodymų, susikibti rankomis į gyvą grandinę, o kiti protestuotojai nedelsdami pakluso šiems nurodymams,

– antra, tuo, kad 2020 m. gegužės 31 d. Paryžiuje, žinodamas slaptą kriptografijos priemonės, kuri galėjo būti panaudota nusikaltimui ar baudžiamajam nusižengimui parengti, palengvinti ar padaryti, dešifravimo kodą, atsisakė jį perduoti arba aktyvuoti atliekant ikiteisminį tyrimą, skubų tyrimą arba ikiteisminį tyrimą, kuriam vadovauja teisėjas, nagrinėjamu atveju atsisakydamas nurodyti savo telefono kodus,

– trečia, 2020 m. gegužės 30 d. Paryžiuje, nors buvo viena ar kelios pagrįstos priežastys įtarti, kad jis padarė ar kėsinosi padaryti nusikalstamą veiką, atsisakė leisti paimti jo pirštų ir delnų atspaudus ir padaryti nuotraukas, būtinus policijos duomenų bazėms papildyti ir peržiūrėti pagal kiekvienai iš šių duomenų bazių taikomas taisykles.

13. 2021 m. rugsėjo 8 d. nuosprendžiu *Tribunal correctionnel de Paris* (Paryžiaus baudžiamasis teismas) išteisino HW dėl veikų, susijusių su dviem pirmaisiais kaltinimais, bet pripažino jį kaltu dėl veikų, susijusių su trečiuoju kaltinimu, todėl skyrė jam 300 EUR baudą.

14. HW ir prokuratūra dėl šio nuosprendžio pateikė apeliacinį skundą *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas, Prancūzija) – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

15. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad, nepaisant Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti (Biometrinių ir genetinių duomenų registravimas policijoje)*[3], tebekyla tam tikrų klausimų dėl Direktyvos 2016/680 10 straipsnio, siejamo su jos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, aiškinimo.

[3] 2023 m. sausio 26 d. sprendimas (C-205/21, EU:C:2023:49; toliau - Sprendimas *Ministerstvo na vatreshnite raboti I*).

16. Pirma, Teisingumo Teismo argumentai, išdėstyti Sprendime *Ministerstvo na vatreshnite raboti I*, taikomi baudžiamajam procesui, kuriame numatyta sistemiškai rinkti asmens, prieš kurį yra pakankamai įrodymų, kad būtų galima pagrįstai pareikšti jam kaltinimą, biometrinius ir genetinius duomenis[4]. Vis dėlto Teisingumo Teismas dar nėra priėmęs sprendimo dėl tokios teisinės situacijos, kokia numatyta *Code de procédure pénale* (Baudžiamojo proceso kodeksas) 55-1 straipsnyje, kuriame numatytas sistemiškas asmens biometrinių duomenų rinkimas atliekant tyrimą[5], kai yra „viena ar kelios pagrįstos priežastys įtarti, kad jis padarė ar kėsinosi padaryti nusikalstamą veiką“, bet tai nereiškia, kad jam bus pareikšti kaltinimai. Taigi reikia nustatyti, ar šios sąlygos pakanka, kad būtų įvykdyti iš Direktyvos 2016/680 kylantys reikalavimai.

17. Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar pagal Direktyvą 2016/680 kompetentingoms institucijoms nustatyta pareiga pagrįsti, kad jų atliekamas tvarkymas tikrai būtinas.

18. Trečia, šioje byloje keliamas naujas klausimas, susijęs su Sąjungos teise: pagal Prancūzijos teisės aktus atsisakymas leisti paimti identifikacinius duomenis yra savarankiška nusikalstama veika, už kurią gali būti vykdomas baudžiamasis persekiojimas ir priimtas apkaltinamasis nuosprendis, net jei už pagrindinę nusikalstamą veiką, kuria grindžiama identifikacinių duomenų ėmimo priemonė, nebuvo priimtas apkaltinamasis nuosprendis (toliau – atskiras apkaltinamasis nuosprendis). Taigi kyla klausimas, ar šiomis aplinkybėmis tenkinamas „tikro būtinumo“ rinkti biometrinius duomenis reikalavimas ir ar toks atskiras apkaltinamasis nuosprendis yra pateisinamas.

19. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, atsakymas į šiuos klausimus yra esminis siekiant priimti sprendimą pagrindinėje byloje, nes HW buvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ir nuteistas tik už atsisakymą leisti paimti identifikacinius duomenis, kaip atskirą nusikalstamą veiką, bet buvo išteisintas dėl pagrindinės nusikalstamos veikos – demonstracijos, apie kurią nebuvo pranešta, organizavimo, kuria buvo grindžiama identifikacinių duomenų ėmimo priemonė, bet jokioje proceso stadijoje nebuvo tinkamai pagrįsta, jog ši priemonė tikrai buvo būtina.

20. Tokiomis aplinkybėmis *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai Prancūzijos baudžiamojo proceso kodekso 55-1 straipsnis, kuriose numatytas sistemingas asmenų, kurių atveju yra viena ar kelios priežastys įtarti, kad jie padarė ar kėsinosi padaryti nusikalstamą veiką, identifikacinių duomenų (daktiloskopinių ir fotografinių) ėmimas?

2. Ar Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai Prancūzijos baudžiamojo proceso kodekso 55-1 straipsnis, kuriose nenumatyta kompetentingos institucijos pareiga kiekvienu konkrečiu atveju tinkamai pagrįsti, kodėl identifikacinių duomenų ėmimas yra tikrai būtinas?

[4] Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 135 punkte Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad pagal nagrinėjamas Direktyvos 2016/680 nuostatas toks sistemiškas rinkimas draudžiamas.

[5] Pagal Direktyvos 2016/680 3 straipsnio 13 dalį veido atvaizdai ir daktiloskopiniai duomenys yra biometriniai duomenys.

3. Ar Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai Prancūzijos baudžiamojo proceso kodekso 55-1 straipsnis, pagal kurias leidžiama atskirai persekioti ir nuteisti asmenį vien už atsisakymą leisti paimti jo identifikacinius duomenis, net jei šis asmuo nebūtų persekiojamas ar nuteistas už nusikalstamą veiką, kuria buvo grindžiamas identifikacinių duomenų ėmimas?“

21. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teisme gautas 2024 m. gegužės 24 d. Rašytines pastabas pateikė HW, Prancūzijos, Lenkijos ir Airijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija. Posėdyje, kuris įvyko 2025 m. balandžio 30 d., dalyvavo Prancūzijos, Čekijos ir Airijos vyriausybių bei Komisijos atstovai.

IV. Analizė

A. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

1. Dėl formuluotės

22. Priminsiu, kad pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatytas *sistemingas* asmenų, dėl kurių yra viena ar kelios priežastys įtarti, kad jie padarė ar kėsinosi padaryti nusikalstamą veiką, identifikacinių duomenų (daktiloskopinių ir fotografinių) ėmimas.

23. Noriu pažymėti, kad, skaitant prašymą priimti prejudicinį sprendimą, atrodo, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui didžiausią susirūpinimą kelia tai, kad pagal Baudžiamojo proceso kodekso 55-1 straipsnį leidžiama rinkti asmenų, kuriems nėra oficialiai pareikšti kaltinimai baudžiamajame procese, biometrinius duomenis.

24. Dėl pirmojo klausimo formuluotės pažymėtina, kad šalys savo rašytinėse pastabose diskutavo dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo vartoto būdvardžio „sistemingas“ [6].

25. Prancūzijos vyriausybė tvirtina, kad klaidinga teigti, jog Prancūzijos teisės aktuose numatytas „sistemingas“ šių biometrinių duomenų rinkimas, nes turima omenyje ne pareiga, o galimybė.

26. Komisija pritaria Prancūzijos vyriausybės pozicijai ir pabrėžia, kad kriminalinės policijos pareigūnas turi „diskreciją“, apimančią duomenų ėmimą jo sprendimu. Komisija teigia, kad šie duomenų ėmimo atvejai nėra „sistemingi“, nes jis atliekamas ne visų asmenų, įtariamų padarius nusikalstamą veiką, atžvilgiu, o tik atsižvelgiant į tyrimo poreikius.

27. HW savo ruožtu teigia, kad, atsižvelgiant į policijos institucijų praktiką, nagrinėjami duomenys renkami sistemingai [7].

[6] Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šią sąvoką vartoja ne tik šiame klausime, bet ir sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuose (žr. šios išvados 16 punktą). Jis nepateikia jokio paaiškinimo dėl šio žodžio vartojimo.

[7] Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme HW nurodė, kad iki 2020 m. sausio 1 d. į *Fichier automatisé des empreintes digitales (FAED)* (Automatizuotas pirštų atspaudų registras) įtraukta daugiau kaip 6,5 mln. asmenų pirštų atspaudų.

28. Šiuo klausimu reikia priminti, kad Teisingumo Teismas neturi priimti sprendimo dėl nacionalinės teisės nuostatų aiškinimo ir nuspręsti, ar nacionalinio teismo pateiktas jų išaiškinimas ar taikymas yra teisingas, nes tokia užduotis priklauso išimtinei nacionalinio teismo kompetencijai [8].

29. Teisingumo Teismas, kuris turi pateikti naudingą atsakymą nacionaliniam teismui, yra kompetentingas nurodyti jam gaires, grindžiamas pagrindinės bylos medžiaga ir rašytinėmis bei žodinėmis pastabomis, kurios jam buvo pateiktos [9].

30. Suprantu, kad riba tarp naudingo atsakymo pateikimo ir nacionalinės teisės išaiškinimo gali būti trapi.

31. Vis dėlto turiu pažymėti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo vartojama duomenų „sisteminio rinkimo“ sąvoka įtvirtinta Sprendime *Ministerstvo na vatreshnite raboti I*, dėl kurio, atrodo, jam kilo klausimų [10].

32. Iš tiesų iš šio sprendimo 113 punkto matyti, kad, toje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, pagal Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 1 dalies a–c punktus, 8 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 10 straipsnį reikalaujama, kad kompetentingos institucijos turėtų *diskreciją* nustatyti, ar būtina rinkti biometrinius ir genetinius duomenis. Šio teismo teigimu, nacionalinės teisės aktuose numatytas duomenų rinkimas *buvo privalomai taikomas* visiems asmenims, kuriems pareikšti kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamų tyčinių nusikalstamų veikų, bet pagal juos nereikalaujama, kad būtų konstatuotas konkretus būtinumas rinkti visų šių kategorijų duomenis [11].

33. Be to, Teisingumo Teismas Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 114 punkte nurodė, kad „ketvirtąjį klausimą reikia suprasti taip, kad juo iš esmės siekiama nustatyti, ar Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, siejamas su jos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, turi būti aiškinamas kaip draudžiantis nacionalinės teisės aktus, kuriuose numatyta duomenų *registravimo tikslais sistemiškai rinkti kiekvieno asmens, kuriam pareikšti kaltinimai dėl „ex officio“ persekiojamos tyčinės nusikalstamos veikos*, biometrinius ir genetinius duomenis, tačiau nenumatyta kompetentingos institucijos pareiga nustatyti ir įrodyti, pirma, kad rinkti duomenis būtina norint pasiekti konkrečius užsibrėžtus tikslus ir, antra, kad šių tikslų negalima pasiekti renkant tik dalį atitinkamų duomenų“ [12].

34. Atsižvelgiant į du pirmesnius punktus ir į šalių pastabas šioje byloje [13], reikia paaiškinti „diskrecijos“ ir duomenų „sistemiško rinkimo“ sąvokas.

[8] 2024 m. spalio 4 d. Sprendimas *Bezirkshauptmannschaft Landeck (Bandymas prieiti prie mobiliajame telefone saugomų asmens duomenų)* (C-548/21, EU:C:2024:830, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; toliau – Sprendimas *Bezirkshauptmannschaft Landeck*).

[9] Žr., be kita ko, 2023 m. lapkričio 28 d. Sprendimą *Commune d'Ans* (C-148/22, EU:C:2023:924, 31 punktas).

[10] Žr. šios išvados 15 punktą.

[11] Šis teismas nurodė (Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 78 punktas), kad „didžioji dauguma [Bulgarijos] baudžiamajame kodekse numatytų nusikalstamų veikų yra tyčinės ir beveik visos persekiojamos *ex officio*“ ir kad „[p]agal Bulgarijos baudžiamojo proceso normas asmeniui pareiškiami kaltinimai tuomet, kai yra pakankamai įrodymų, kad jis yra kaltas dėl *ex officio* persekiojamos nusikalstamos veikos padarymo“.

[12] Pasviruoju šriftu išskirta mano.

[13] Žr. šios išvados 25 ir 26 punktus.

35. Kaip matyti iš Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 113 ir 114 punktų, pirma, „diskrecija“ reiškia nacionalinėje teisėje numatytą kompetentingos institucijos galimybę nustatyti ir įrodyti tikrą duomenų tvarkymo būtinumą. Antra, rinkimas yra „sistemiškas“, kai jis privaloma tvarka taikomas bet kuriam asmeniui, patenkančiam į nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų taikymo sritį.

36. Darytina išvada, kad siekdamas pateikti naudingą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui Teisingumo Teismas pirmiausia turi nustatyti, ar šioje byloje nagrinėjamas rinkimas yra „sistemiškas“, kaip tai suprantama pagal Sprendimą *Ministerstvo na vatreshnite raboti I*.

37. Pažymėtina, kad iš Baudžiamojo proceso kodekso 55-1 straipsnio negalima daryti išvados apie biometrinių duomenų rinkimo „sistemiškumą“. Iš tikrųjų pagal pačią šios nuostatos formuluotę kompetentinga institucija neprivalo rinkti bet kurio asmens, kai yra viena ar kelios pagrįstos priežastys įtarti, kad jis padarė ar kėsinosi padaryti nusikalstamą veiką, duomenų. Be to, šios nuostatos antroje pastraipoje nurodyta, kad duomenys renkami pagal policijos duomenų bazėms taikomas taisykles ir tiek, kiek atitinkami duomenys yra būtini šioms duomenų bazėms papildyti ir peržiūrėti [14].

38. Turint tai omenyje, kaip matyti iš šalių diskusijų, pirmojo prejudicinio klausimo formuluotė, kurioje daroma nuoroda į duomenų rinkimo sistemiškumą, kelia painiavą, nes atrodo, kad daroma prielaida, jog duomenų rinkimas, kuris nėra „sistemiškas“, atitinka Direktyvą 2016/680. Vis dėlto nemanau, kad taip yra. Kaip nurodysiu nagrinėdamas klausimą iš esmės, tam, kad nesistemiškas biometrinių duomenų ėmimas atitiktų Direktyvos 2016/680 reikalavimus, dar reikia, kad jis būtų „tikrai būtinas“.

39. Taigi siūlau Teisingumo Teismui pirmąjį prejudicinį klausimą performuluoti taip, kad juo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar pagal Direktyvos 2016/680 10 straipsnį, siejamą su jos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos leidžiama rinkti kiekvieno asmens biometrinius duomenis, kai yra viena ar kelios pagrįstos priežastys įtarti, kad jis padarė ar kėsinosi padaryti nusikalstamą veiką.

2. Dėl esmės

a) Bendrosios pastabos dėl Direktyvos 2016/680 10 straipsnio, kaip jį yra išaiškinęs Teisingumo Teismas

40. Pirma reikia pabrėžti, kad Direktyvos 2016/680 10 straipsnis yra speciali nuostata, kuria reglamentuojamas specialių kategorijų asmens duomenų (toliau – jautrūs duomenys), be kita ko, biometrinių, tvarkymas [15]. Kaip matyti iš jurisprudencijos, šio straipsnio tikslas – užtikrinti didesnę apsaugą tokio tvarkymo atžvilgiu, nes jis dėl ypatingo nagrinėjamų duomenų jautrumo ir jų tvarkymo konteksto gali kelti didelį pavojų, kaip matyti iš minėtos direktyvos

[14] Nors šios „kiekvienai iš šių“ policijos „duomenų bazių taikomos taisyklės“ sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nenurodytos, Prancūzijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose pateikė išsamų paaiškinimą.

[15] Tarp Direktyvos 2016/680 10 straipsnyje numatytų jautrių duomenų yra, be kita ko, „biometrini[ai] duomen[ys,] tvark[omi] siekiant vienareikšmiškai nustatyti fizinio asmens tapatybę“.

37 konstatuojamosios dalies, pagrindinėms laisvėms ir teisėms, kaip antai Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 7 ir 8 straipsniuose garantuojamai teisei į privataus gyvenimo gerbimą ir teisei į asmens duomenų apsaugą [16].

41. Antra, kaip matyti iš pačios Direktyvos 2016/680 10 straipsnio formuluotės, reikalavimas, pagal kurį tvarkyti tokius duomenis leidžiama „tik jei tai tikrai būtina“, turi būti aiškinamas kaip apibrėžiantis griežtesnes jautrių duomenų tvarkymo teisėtumo sąlygas, atsižvelgiant į sąlygas, išplaukiančias iš šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b ir c punktų ir jos 8 straipsnio 1 dalies, kuriuose kalbama tik apie duomenų, paprastai patenkančių į minėtos direktyvos taikymo sritį, tvarkymo „būtinumą“ [17].

42. Taigi, viena vertus, prieš frazę „jei tai tikrai būtina“ vartojant dalelytę „tik“ pabrėžiama, kad jautrių duomenų tvarkymas gali būti laikomas „būtinu“ tik tam tikrais ribotais atvejais. Kita vertus, būtinumo tvarkyti tokius duomenis „tikrumas“ reiškia, kad šis būtinumas turi būti vertinamas ypač griežtai [18].

b) Duomenų tvarkymo tikro būtinumo nustatymo kriterijai

43. Pažymiu, kad Direktyvoje 2016/680 neapibrėžtas reikalavimas, susijęs su jos 10 straipsnyje numatytu „tikru būtinumu“.

44. Vis dėlto tam tikras gaires galima rasti kitose šios direktyvos nuostatose. Taigi, nepažeidžiant šioje direktyvoje numatytų griežtesnių sąlygų, susijusių su jautrių duomenų tvarkymo teisėtumu, tikro būtinumo reikalavimas turi būti aiškinamas atsižvelgiant į jos 4 ir 8 straipsniuose įtvirtintus principus [19].

45. Tai, be kita ko, reiškia, kad reikia išnagrinėti, ar tikrai būtina rinkti jautrius duomenis, atsižvelgiant į šio rinkimo tikslus, laikantis tikslo apribojimo ir duomenų kiekio mažinimo principų [20], o pastarasis principas yra proporcingumo principo išraiška [21].

46. Šiuo klausimu, pirma, kaip matyti iš Direktyvos 2016/680 26 konstatuojamosios dalies, būtinumo reikalavimas įvykdomas, jei nagrinėjamu duomenų tvarkymu siekiamas tikslas negali būti tinkamai ir taip pat veiksmingai pasiektas kitomis priemonėmis, kurios mažiau ribotų duomenų subjektų pagrindines laisves ir teises, ypač teises į privatų gyvenimą ir į asmens duomenų apsaugą, garantuojamas Chartijos 7 ir 8 straipsniuose. Be kita ko, atsižvelgiant į didesnę asmenų apsaugą tvarkant jautrius duomenis, duomenų valdytojas turi įsitikinti, kad šis tikslas negali būti pasiektas pasitelkiant kitų kategorijų duomenis, nei išvardyta šios direktyvos 10 straipsnyje [22].

47. Antra, atsižvelgiant į didelį pavojų, kurį kelia jautrių duomenų tvarkymas duomenų subjektų teisėms ir laisvėms, visų pirma kompetentingoms institucijoms vykdant užduotis Direktyvos 2016/680 1 straipsnio 1 dalyje nurodytais tikslais, „tikro būtinumo“ reikalavimas

[16] Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 116 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

[17] Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 117 punktas.

[18] Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 118 punktas.

[19] Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 121 punktas.

[20] Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 122–125 punktus.

[21] Žr. 2024 m. sausio 30 d. Sprendimą *Direktor na Glavna direktsia „Natsionalna politsia“ pri MVR – Sofia* (C-118/22, EU:C:2024:97, 41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[22] Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 126 punktas.

reiškia, kad būtina atsižvelgti į ypatingą tikslo, kurio siekiama tokiu tvarkymu, svarbą. Ta svarba gali būti vertinama, be kita ko, atsižvelgiant į paties siekiamo tikslo pobūdį, pavyzdžiui, į tai, ar tvarkymu siekiama konkretaus tikslo, susijusio su tam tikro sunkumo laipsnio nusikalstamų veikų ar grėsmių visuomenės saugumui prevencija, traukimu atsakomybėn už tokias nusikalstamas veikas arba apsauga nuo tokių grėsmių, taip pat į konkrečias aplinkybes, kuriomis toks tvarkymas atliekamas [23].

48. Trečia, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad „tikras būtinumas“ tvarkyti jautrius duomenis gali būti nustatomas tik atsižvelgiant į visus svarbius veiksnius, kaip antai nusikalstamos veikos, kuria įtariamas duomenų subjektas pagrindinėje baudžiamojoje byloje, pobūdį ir sunkumą, konkrečias šios veikos aplinkybes, galimą minėtos veikos ryšį su kitais vykstančiais procesais, ankstesnį atitinkamo asmens teistumą ar individualų profilį [24].

49. Pažymiu, kad, kalbant apie nusikalstamos veikos sunkumą, taip pat reikia atsižvelgti į policijos institucijų funkcijų ypatumus. Kaip Teisingumo Teismas pažymėjo Sprendime *Bezirkshauptmannschaft Landeck*, pripažinus, kad tik kova su *sunkiais nusikaltimais* gali pateisinti prieigą prie asmens duomenų, būtų apriboti kompetentingų institucijų tyrimo įgaliojimai, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2016/680, *visų nusikalstamų veikų atžvilgiu*. Teisingumo Teismo teigimu, dėl to padidėtų nebaudžiamumo už tokias nusikalstamas veikas rizika, atsižvelgiant į galimą tokių duomenų svarbą ikiteisminiams tyrimams. Vadinasi, dėl tokio apribojimo būtų nepaisoma specifinio šių institucijų atliekamų užduočių pobūdžio šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje nurodytais tikslais, kaip nurodyta jos 10 ir 11 konstatuojamosiose dalyse, ir kenkiama šia direktyva siekiamam laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės sukūrimo užbaigimo Sąjungoje tikslui [25].

50. Taigi iš principo vien tai, kad tam tikra nusikalstama veika nėra kvalifikuota kaip „sunki“, nėra pagrindas atmesti teiginį, kad biometrinių duomenų rinkimas yra tikrai būtinas. Iš tiesų, priklausomai nuo nusikalstamos veikos pobūdžio, o ne jos sunkumo, tokios rūšies duomenų rinkimas gali būti būtinas siekiant nustatyti šią veiką arba identifikuoti ją padariusį asmenį.

51. Vis dėlto, jei tikras būtinumas rinkti biometrinius duomenis nepagrindžiamas nusikalstamos veikos pobūdžiu, reikia jį pagrįsti kitais elementais.

c) Ryšys su pagrindinėje byloje nagrinėjamu duomenų rinkimu

1) Duomenų rinkimo tikslai

52. Prancūzijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose nurodė, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamu identifikacinių duomenų ėmimu siekiama, be kita ko, palyginti pirštų atspaudus su per vykstantį tyrimą surinktais pėdsakais, nustatyti per vykstantį tyrimą kaltinamo asmens tapatybę, kad būtų išvengta asmenvardžių sutapimo ar tapatybės pasisavinimo pavojaus, arba

[23] Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 127 punktas.

[24] Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 132 punktas.

[25] Sprendimo *Bezirkshauptmannschaft Landeck* 97 punktas.

nustatyti asmens tapatybę atliekant palyginimą su kitomis vykstančiomis ar būsimomis procedūromis, pavyzdžiui, kad būtų galima pirštų atspaudus palyginti su atliekant kitus tyrimus surinktais pėdsakais [26].

53. Šie siekiai susiję, pirma, su duomenų, surinktų konkrečiame baudžiamajame procese, naudojimu ir, antra, su duomenų tvarkymu kitų procesų tikslais. Būtinybė tvarkyti duomenis aiškiai matyti iš Direktyvos 2016/680 27 konstatuojamosios dalies [27].

54. Taigi reikia konstatuoti, kad biometrinių duomenų rinkimas yra reikšmingas ir tinkamas atsižvelgiant į nustatytus siekius [28]. Vis dėlto jo būtinumas priklauso, be kita ko, nuo jo taikymo srities, apibrėžtos taikytinuose teisės aktuose.

2) Duomenų rinkimo apimtis

55. Kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir Prancūzijos vyriausybės pastabų, nesutariama dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo duomenų rinkimo apimties. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, kriminalinės policijos pareigūnai gali rinkti kiekvieno asmens biometrinius duomenis, kai yra „viena ar kelios pagrįstos priežastys įtarti, kad jis padarė ar kėsinosi padaryti nusikalstamą veiką“ [29]. Vis dėlto, Prancūzijos vyriausybės teigimu, minėti duomenys gali būti renkami iš, pirma, asmenų, dėl kurių yra ne tiesiog įtarimų, o svarių ar neprieštaringų įrodymų, leidžiančių manyti, kad jie, kaip vykdytojai ar bendrininkai, galėjo dalyvauti darant nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą, už kurį baudžiama laisvės atėmimo bausme, ir, antra, asmenų, kurių tapatybė turi būti tiksliai nustatyta [30].

56. Dėl šio nesutarimo privalau išnagrinėti du aptariamų nacionalinės teisės aktų aspektus: proceso etapą, kuriuo renkami duomenys (nagrinėjamu atveju – oficialiai nepareiškus kaltinimų duomenų subjektui), ir šio rinkimo apimtį.

57. Pirma, kiek tai susiję su proceso etapu, laikausi nuomonės, kad biometrinių duomenų rinkimo siekiai lemia tai, kad jie gali būti renkami ankstyvoje ikiteisminio tyrimo stadijoje. Šios galimybės suteikimas tik kaltinimų pareiškimo duomenų subjektui stadijoje prieštarautų tam tikriems Direktyvos 2016/680 1 straipsnyje nurodytiems tikslams.

[26] Pažymiu, kad Direktyvoje 2016/680 vartojamos sąvokos „tikslai“ (pranc. „finalités“ – be kita ko, 1 straipsnio 1 dalyje, 4 straipsnio 1 dalyje ir 8 straipsnyje) ir „tikslai [siekiai]“ (pranc. „objectifs“ – 8 straipsnio 2 dalyje). Kaip generalinis advokatas G. Pitruzzella pažymėjo savo išvadoje byloje *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* (EU:C:2022:507, 56 punktas), skirtumas tarp tikslų ir siekių nėra akivaizdus. Turint tai omenyje, jo teigimu, duomenų rinkimo tikslai įvardyti šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje (taip pat žr. 2022 m. gruodžio 8 d. Sprendimą *Inspektor v Inspektorata kam Visshia sadeben savet (Asmens duomenų tvarkymo tikslai – Ikiteisminis tyrimas baudžiamojoje byloje)* (C-180/21, EU:C:2022:967, 43 ir 44 punktai). Minėtos direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nurodyti siekiai yra konkretesni ir turėtų būti patikslinti nacionalinės teisės aktuose, patenkančiuose į šios direktyvos taikymo sritį.

[27] Taip pat žr. 2022 m. gruodžio 8 d. Sprendimą *Inspektor v Inspektorata kam Visshia sadeben saver (Asmens duomenų tvarkymo tikslai – Ikiteisminis tyrimas baudžiamojoje byloje)* (C-180/21, EU:C:2022:967, 55 punktas).

[28] Dėl biometrinių duomenų tvarkymo vykstant kitiems procesams žr. 2024 m. sausio 30 d. Sprendimą *Direktor na Glavna direktsia „Natsionalna politsia“ pri MVR – Sofia* (C-118/22, EU:C:2024:97, 56 punktas).

[29] Žr. šios išvados 16 punktą.

[30] Prancūzijos vyriausybė remiasi Prancūzijos teisės nuostatomis, kurios sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nenurodytos, bet, atrodo, yra susijusios su Baudžiamojo proceso kodekso 55-1 straipsnio antroje pastraipoje nurodytomis „kiekvienai iš šių duomenų bazių taikomomis taisyklėmis“ (žr. šios išvados 14 išnašą).

58. Iš tikrųjų, kaip Teisingumo Teismas pažymėjo Sprendime *Ministerstvo na vatreshnite raboti I*, jei yra rimtų priežasčių manyti, jog atitinkamas asmuo padarė nusikalstamą veiką, pateisinančią kaltinimų jam pareiškimą, o tai reiškia, kad jau yra pakankamai įrodymų dėl to asmens dalyvavimo darant nusikalstamą veiką, gali atsitikti taip, kad nebus jokio konkretaus būtinumo rinkti biometrinius duomenis vykstančio baudžiamojo proceso tikslais [31].

59. Pabrėžiu, kad baudžiamosios teisės aktai priklauso išimtinei valstybių narių kompetencijai [32]. Visų pirma įvairūs baudžiamojo proceso etapai ir su juo susijusios duomenų subjekto teisės ir garantijos gali skirtis priklausomai nuo valstybės narės. Darytina išvada, kad ši aplinkybė negali būti lemiama aiškinant Direktyvos 2016/680 10 straipsnį.

60. Direktyvos 2016/680 6 straipsnis nepaneigia šio aiškinimo. Iš tikrųjų šioje nuostatoje įtvirtinta pareiga prireikus ir kiek įmanoma atskirti skirtingų kategorijų duomenų subjektų asmens duomenis taip, kad jų pagrindinės teisės į asmens duomenų apsaugą nebūtų suvaržytos vienodai [33]. Vis dėlto minėta nuostata nesiekiama nustatyti asmenų, kurių duomenys gali būti renkami, kategorijų [34].

61. Antra, dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo biometrinių duomenų rinkimo apimties primenu, kad per prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą Teisingumo Teismas galės tik apibrėžti iš Sąjungos teisės kylančias sąlygas, kurių reikia laikytis nacionalinėje teisėje, nes taikytinų nacionalinės teisės nuostatų nustatymas ir jų aiškinimas yra priskirtas išimtinei nacionalinių teismų kompetencijai [35].

62. Bet kuriuo atveju laikausi nuomonės, kad nors Prancūzijos vyriausybės nurodyta teisės aktų, susijusių su biometrinių duomenų rinkimu, taikymo sritis apima tik nusikalstamas veikas, už kurias baudžiama laisvės atėmimo bausme, ji yra plati [36] ir dėl to, be kita ko, leidžiama rinkti duomenis iš bet kurio asmens, kurio tapatybę būtina tiksliai nustatyti, neatsižvelgiant į nagrinėjamos nusikalstamos veikos pobūdį ir sunkumą.

3) Kompetentingos institucijos pareiga įvertinti tikrą būtinumą rinkti duomenis

63. Nepaisant šios plačios taikymo srities, priešingai nei Bulgarijos teisės aktų, nagrinėtų byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Ministerstvo na vatreshnite raboti I*, atveju, iš Prancūzijos teisės aktų matyti, kad policijos institucijos neprivalo rinkti duomenų apie bet kurį asmenį, patenkantį į šių teisės aktų taikymo sritį, ir kad, atvirkščiai, šį duomenų rinkimą šios institucijos turi vertinti kiekvienu konkrečiu atveju [37].

[31] Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 131 punktas.

[32] 2010 m. liepos 8 d. Sprendimas *Sjöberg ir Gerdin* (C-447/08 ir C-448/08, EU:C:2010:415, 49 punktas).

[33] Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 83 punktą ir Sprendimo *Bezirkshauptmannschaft Landeck* 100 punktą.

[34] Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 84 punktą.

[35] 1978 m. kovo 16 d. Sprendimas *Oehlschläger* (104/77, EU:C:1978:69, 4 punktas) ir 2024 m. lapkričio 7 d. Sprendimas *ERB New Europe Funding II* (C-178/23, EU:C:2024:943, 21 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[36] Šiuo klausimu žr. 2013 m. balandžio 18 d. EŽTT sprendimą *M.K. prieš Prancūziją*, CE:ECHR:2013:0418JUD001952209, 41 punktas. Toje byloje nagrinėjami Prancūzijos teisės aktai atitinka Baudžiamojo proceso kodekso R. 40-38-2 straipsnio 3 dalį, kuri, Prancūzijos vyriausybės nuomone, yra svarbi šioje byloje (žr. šios išvados 14 išnašą).

[37] Žr. šios išvados 37 punktą. Taip pat žr. generalinio advokato J. Richard de la Tour išvadą byloje *Policejní prezidium (Biometrinių ir genetinių duomenų saugojimas)* (C-57/23, EU:C:2025:132, 43 punktas), kurioje jis palygino toje byloje nagrinėtus Čekijos teisės aktus – kuriuose numatyta, kad policijos institucijos gali tik paimti duomenis, – su Bulgarijos teisės aktais, nagrinėtais byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Ministerstvo na vatreshnite raboti I*.

64. Tam, kad ši diskrecija atitiktų Direktyvos 2016/680 reikalavimus, Prancūzijos teisės aktuose turi būti numatyta kompetentingų institucijų pareiga įvertinti, ar tikrai būtina rinkti duomenų subjektų biometrinius duomenis [38].

65. Iš tikrųjų Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad tik kompetentingos valdžios institucijos turi įsitikinti, ar šio kriterijaus paisoma [39].

66. Nagrinėjamu atveju iš Prancūzijos vyriausybės pastabų matyti, kad 1978 m. sausio 6 d. *Loi n° 78-17 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés* [40] (Įstatymas Nr. 78-17 dėl informatikos, duomenų bazių ir asmens laisvių) 6 ir 88 straipsniais į nacionalinę teisę perkeltas Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, aiškiai įtvirtinant šioje direktyvoje nustatytą tikro būtinumo kriterijų. Ši vyriausybė priduria, kad renkant biometrinius duomenis pagal Baudžiamojo proceso kodekso 55-1 straipsnį negalima nepaisyti šių teisės aktų nuostatų.

67. Jei taip būtų, šį nacionalinės teisės pagrindą būtų galima aiškinti taip, kad pagal jį kompetentinga institucija privalo įvertinti jos atliekamo duomenų rinkimo „tikrą būtinumą".

68. Vis dėlto, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo funkcijų atskyrimą, pastarasis teismas turi įsitikinti, kad taip iš tikrųjų yra, be kita ko, vykdydamas jam tenkančią pareigą aiškinti nacionalinę teisę taip, kad ji kuo labiau atitiktų Direktyvos 2016/680 tekstą ir tikslą [41].

69. Atsižvelgdamas į pagrindinės bylos aplinkybes, susijusias su asmens, laikinai sulaikyto už demonstracijos organizavimą be leidimo ir dalyvavimą joje, biometrinių duomenų rinkimu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat turi įsitikinti, kad taikydama įstatymą kompetentinga institucija laikosi Direktyvos 2016/680 reikalavimų [42].

70. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau į pirmąjį klausimą atsakyti, kad Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, siejamas su jos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos leidžiama rinkti kiekvieno asmens biometrinius duomenis, kai yra viena ar kelios pagrįstos priežastys įtarti, kad jis padarė ar kėsinosi padaryti nusikalstamą veiką, jeigu šiuose teisės aktuose numatyta kompetentingos institucijos pareiga kiekvienu atveju įvertinti, ar duomenų rinkimas tikrai būtinas.

[38] Žr. generalinio advokato J. Richard de la Tour išvadą byloje *Policejní prezidium (Biometrinių ir genetinių duomenų saugojimas)* (C-57/23, EU:C:2025:132, 44 punktas). Priešingai, nei šioje byloje nagrinėjamuose Prancūzijos teisės aktuose (žr. šios išvados 66 ir 67 punktus), generalinis advokatas J. Richard de la Tour pabrėžė, kad Čekijos teisės aktuose nenumatyta kompetentingų institucijų pareiga įvertinti, ar tikrai būtina rinkti duomenų subjektų biometrinius duomenis.

[39] Žr. 2024 m. lapkričio 28 d. Sprendimą *Ministerstvo na vatreshnite raboti (Biometrinių ir genetinių duomenų registravimas II)* (C-80/23, EU:C:2024:991, 57 punktas; toliau – Sprendimas *Ministerstvo na vatreshnite raboti II*).

[40] Šios nuostatos buvo priimtos 2018 m. gruodžio 12 d. Nutarimu Nr. 2018-1125 (1 straipsnis). Vis dėlto pažymiu, kad minėtos nuostatos sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepakartotos.

[41] 1984 m. balandžio 10 d. Sprendimas *von Colson ir Kamann* (14/83, EU:C:1984:153, 26 punktas) ir 2025 m. balandžio 30 d. Sprendimas *Nastolo* (C-370/24, EU:C:2025:300, 43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Dėl Direktyvos 2016/680 taip pat žr. Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 133 punktą.

[42] Šiuo klausimu žr. generalinio advokato J. Richard de la Tour išvadą byloje *Ministerstvo na vatreshnite raboti (Biometrinių ir genetinių duomenų registravimas II)* (C-80/23, EU:C:2024:513, 49 punktas). Dėl nacionalinės teisės nuostatų taikymo sąlygų ir veiksmingo įgyvendinimo taip pat žr. 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimą *Angelidaki ir kt.* (C-378/07–C-380/07, EU:C:2009:250, 164 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

B. Dėl antrojo prejudicinio klausimo

71. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar kompetentinga institucija privalo motyvuoti sprendimą rinkti biometrinius duomenis, remdamasi iš Direktyvos 2016/680 10 straipsnio kylančiu tikro būtinumo reikalavimu.

72. Mano nuomone, tokia pareiga kyla iš sprendimų *Ministerstvo na vatreshnite raboti II* ir *Bezirkshauptmannschaft Landeck*, ir nematau priežasčių nukrypti nuo šios jurisprudencijos.

73. Byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Ministerstvo na vatreshnite raboti II*, kilo klausimas, ar tuo atveju, kai nacionalinės teisės aktuose nenumatyta kompetentingos institucijos pareiga patikrinti ir įrodyti tikrą būtinumą rinkti jautrius duomenis pagal Direktyvos 2016/680 10 straipsnį, tokios pareigos laikymąsi gali užtikrinti teismas, į kurį kompetentinga institucija kreipėsi dėl leidimo rinkti nurodytus duomenis priverstinai [43].

74. Atsakydamas Teisingumo Teismas nusprendė, kad, nesant kompetentingos institucijos pareigos pagal nacionalinę teisę tikrinti, ar jos atliekamas ar planuojamas atlikti asmens duomenų tvarkymas yra „tikrai būtinas“, teismas, į kurį kreiptasi vėliau dėl šios kompetentingos institucijos atlikto tokio asmens duomenų tvarkymo, negali vietoj šios institucijos užtikrinti, kad būtų laikomasi šiai institucijai pagal Direktyvos 2016/680 10 straipsnį tenkančios pareigos [44].

75. Nors Teisingumo Teismas aiškiai nepaminėjo pareigos motyvuoti, mano požiūriu, tokia pareiga kyla iš šio sprendimo.

76. Pirma, pagal Direktyvos 2016/680 54 straipsnį, kuris atspindi Chartijos 47 straipsnį, valstybės narės turi numatyti duomenų subjekto teisę imtis veiksmingų teisminių teisių gynimo priemonių, jeigu duomenų subjektas mano, kad pagal šią direktyvą priimtose nuostatose numatytos jo teisės buvo pažeistos dėl to, kad jo asmens duomenys buvo tvarkomi nesilaikant minėtų nuostatų.

77. Antra, remiantis jurisprudencija, pagal Chartijos 47 straipsniu užtikrinamą teisę į veiksmingą teisminę gynybą reikalaujama, kad atitinkamas asmuo galėtų sužinoti dėl jo priimto sprendimo motyvus arba perskaitęs patį sprendimą, arba jo prašymu pranešus jam šiuos motyvus, kad jis galėtų ginti savo teises geriausiomis įmanomomis sąlygomis ir žinodamas visas aplinkybes nuspręsti, ar tikslinga kreiptis į kompetentingą teismą, taip pat siekiant, kad šis atliktų visišką šio sprendimo teisėtumo kontrolę [45].

78. Kadangi Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad teismas negali vietoj kompetentingos institucijos atlikti tikro būtinumo rinkti duomenis tyrimo, tai neišvengiamai suponuoja teisę į tai, kad šį tyrimą vėliau įvertintų teismas.

79. Ši teisė nėra absoliuti ir pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį gali būti nustatyta jos apribojimų su sąlyga, kad jie būtų numatyti įstatyme, nekeistų šių teisių ir laisvių esmės ir, vadovaujantis proporcingumo principu, būtų būtini ir iš tikrųjų atitiktų Sąjungos pripažintus bendrojo intereso tikslus arba būtų reikalingi kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti [46].

[43] Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti II* 52 punktas.

[44] Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti II* 57 punktas.

[45] 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimas *PI* (C-230/18, EU:C:2019:383, 78 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Taip pat žr. Sprendimo *Bezirkshauptmannschaft Landeck* 118 punktą.

[46] Sprendimo *Bezirkshauptmannschaft Landeck* 119 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija. Šiuo klausimu taip pat žr. Direktyvos 2016/680 104 konstatuojamąją dalį.

80. Posėdyje dalyvavusios vyriausybės teigė, kad, nustačius kompetentingoms institucijoms pareigą motyvuoti kiekvieną pagal Direktyvos 2016/680 10 straipsnį priimtą sprendimą, būtų pakenkta sklandžiam ikiteisminiam tyrimui ir kovai su nusikalstamumu. Nors šie tikslai yra bendrojo intereso tikslai, manau, kad nagrinėjamas teisės į veiksmingą teisminę gynybą apribojimas viršijo tai, kas griežtai būtina.

81. Pirma, kadangi nagrinėjamas duomenų rinkimas nėra sistemiškas, man neatrodo, kad pareiga motyvuoti būtų pernelyg didelė našta kompetentingoms institucijoms. Be to, nors kompetentingos institucijos turi turėti tam tikrą diskreciją, kad pasiektų Direktyvos 2016/680 1 straipsnio 1 dalyje nurodytus tikslus, jos 10 straipsnyje numatyta pareiga motyvuoti savo sprendimus yra dar svarbesnė.

82. Antra, kaip Teisingumo Teismas iš esmės pažymėjo Sprendime *Bezirkshauptmannschaft Landeck*, Direktyvos 2016/680 13 straipsnio 1 ir 2 dalyse, siejamose su jos 54 straipsniu, nustatyta pareiga informuoti duomenų subjektą. Nors pagal šios direktyvos 13 straipsnio 3 dalį valstybėms narėms leidžiama priimti teisėkūros priemones, kuriomis siekiama atidėti, apriboti ar net panaikinti informacijos pateikimą duomenų subjektui, nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos apskritai nesuteikiama jokios teisės į informaciją, būtų nesuderinami su Sąjungos teise [47].

83. Šiuo klausimu atsakydamos į Teisingumo Teismo per posėdį pateiktą klausimą Prancūzijos ir Čekijos vyriausybės nurodė, kad Sprendimas *Bezirkshauptmannschaft Landeck* šioje byloje netaikytinas, nes šis sprendimas susijęs su teismo arba nepriklausomos administracinės institucijos atliekama išankstine policijos institucijų prieigos prie duomenų, esančių duomenų subjekto mobiliajame telefone, kontrole.

84. Vis dėlto man kyla abejonių dėl šių argumentų svarbos. Visų pirma, mano nuomone, pareiga motyvuoti juo labiau reikalinga tuo atveju, kai duomenų rinkimui netaikoma išankstinė kontrolė. Be to, pažymiu, kad nors mobiliajame telefone, žinoma, gali būti jautrių duomenų, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2016/680 10 straipsnį [48], Sprendimas *Bezirkshauptmannschaft Landeck* nėra konkrečiai susijęs su šios rūšies duomenimis. Darytina išvada, kad iš šio sprendimo kylanti pareiga motyvuoti *a fortiori* taikoma šios bylos aplinkybėms, susijusioms su jautrių duomenų rinkimu.

85. Galiausiai, kaip teisingai pažymėjo Komisija, atsakydama į tą patį Teisingumo Teismo klausimą, iš Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 4 dalies matyti, kad kompetentinga institucija turi galėti įrodyti, be kita ko, jos atliekamo duomenų tvarkymo būtinumą. Šis atsakomybės principas, taip pat numatytas Reglamento (ES) 2016/679 5 straipsnio 2 dalyje [49], turi būti aiškinamas atsižvelgiant į šios direktyvos 54 straipsnį. Darytina išvada, kad pareiga motyvuoti kyla iš minėtos direktyvos bendros sistemos.

86. Trečia, kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, pareigos motyvuoti apimtis priklauso nuo konkrečių kiekvienos situacijos aplinkybių [50]. Nors gali prireikti nuodugnesnio pagrindimo, be kita ko, kai nusikalstama veika ne tokia sunki, sunkių nusikaltimų atvejais jis gali būti glaustas. Be to, kiek tai susiję su nusikalstamomis veikomis, kurias padariusį asmenį akivaizdžiai būtina

[47] Sprendimo *Bezirkshauptmannschaft Landeck* 120 ir 121 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija.

[48] Sprendimo *Bezirkshauptmannschaft Landeck* 94 punktas.

[49] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016, p. 1). Dėl šio reglamento 5 straipsnio 2 dalies žr., be kita ko, 2025 m. vasario 27 d. Sprendimą *Amt der Tiroler Landesregierung* (C-638/23, EU:C:2025:127, 33 punktas).

[50] 2011 m. liepos 28 d. Sprendimas *Agrana Zucker* (C-309/10, EU:C:2011:531, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

identifikuoti, pavyzdžiui, vagyste su įsilaužimu, neatmetu galimybės, kad tikrą būtinumą rinkti biometrinius duomenis galima nustatyti remiantis visa bylos medžiaga. Iš tikrųjų duomenų subjektas gali lengvai suprasti šio jo teisių į privataus gyvenimo gerbimą ir asmens duomenų apsaugą apribojimo priežastis.

87. Kita vertus, priežastis, dėl kurios asmens, įtariamo dalyvavus be leidimo surengtoje demonstracijoje, biometrinių duomenų rinkimas yra tikrai būtinas, ypač kai nėra jokių abejonių dėl jo tapatybės, nėra akivaizdi, bent jau šiame konkrečiame procese. Taigi tokiu atveju kompetentinga institucija turi tinkamai motyvuoti savo sprendimą, kad atitinkamas asmuo galėtų suprasti tokio duomenų rinkimo priežastis, o paprastos nuorodos į visą bylos medžiagą iš principo negali pakakti [51].

88. Taigi į antrąjį klausimą siūlau atsakyti, kad Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais bei 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose nenumatyta kompetentingos institucijos pareiga kiekvienu konkrečiu atveju tinkamai pagrįsti, kodėl identifikacinių duomenų ėmimas tikrai yra būtinas.

C. Dėl trečiojo prejudicinio klausimo

1. Dėl priimtinumo

89. Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias leidžiama atskirai persekioti ir nuteisti asmenį vien už atsisakymą leisti paimti jo identifikacinius duomenis, net jei šis asmuo nebūtų persekiojamas ar nuteistas už nusikalstamą veiką, kuria buvo grindžiamas identifikacinių duomenų ėmimas.

90. Prancūzijos vyriausybės teigimu, šis klausimas yra nepriimtinas, nes Direktyvoje 2016/680 nėra taisyklių, susijusių su nusikalstama veika, padaryta atsisakant leisti paimti asmens duomenis. Tai reiškia, kad šis apkaltinamasis nuosprendis nepatenka nei į šios direktyvos, nei į Sąjungos teisės taikymo sritį.

91. Be to, ši vyriausybė ir Komisija teigia, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodo priežasčių, dėl kurių Direktyvos 2016/680 nuostatos galėtų turėti įtakos atskiram apkaltinamajam nuosprendžiui.

92. Šiuo klausimu noriu priminti, kad pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnio c punktą prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti išdėstytos priežastys, paskatinusios prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantį teismą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir jo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų ir

[51] Šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimą *PI* (C-230/18, EU:C:2019:383, 78 ir 91 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija) ir 2023 m. vasario 16 d. Sprendimą *HYA ir kt. (Leidimų klausytis telefoninių pokalbių motyvavimas)* (C-349/21, EU:C:2023:102, 59–61 punktai).

pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų. Remdamasis šiuo išdėstymu, Teisingumo Teismas turėtų galėti patikrinti ne tik prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą, bet ir savo kompetenciją atsakyti į pateiktą klausimą [52].

93. Nors pritariu išvadai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepaaiškina, kokią įtaką minėtos Direktyvos 2016/680 nuostatos galėtų turėti atskiram apkaltinamajam nuosprendžiui, manau, kad, kaip paaiškinta toliau, tokį ryšį galima nustatyti remiantis visa Teisingumo Teismo turima bylos medžiaga ir jurisprudencija.

94. Be to, pažymiu, kad pagal suformuotą jurisprudenciją, kai nėra akivaizdu, jog Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kaip yra Direktyvos 2016/680 atveju, prieštaravimas, grindžiamas šio akto netaikymu pagrindinei bylai, sietinas su klausimo esme [53].

2. Dėl esmės

a) Direktyvos 2016/680 taikymas atskiram apkaltinamajam nuosprendžiui

95. Visų pirma pažymiu, kad atskiras apkaltinamasis nuosprendis nėra susijęs su Direktyvos 2016/680 10 straipsnio perkėlimu į Prancūzijos teisę. Iš tikrųjų, kaip teisingai pažymi Prancūzijos vyriausybė, šioje direktyvoje nėra jokios nuostatos šiuo klausimu.

96. Vis dėlto tai nebūtinai reiškia, kad atskiras apkaltinamasis nuosprendis nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį [54]. Iš tikrųjų tam, kad nacionalinės teisės nuostata patektų į Sąjungos teisės taikymo sritį, nebūtina, kad nacionalinės teisės aktų leidėjas būtų ketinęs ją įgyvendinti; šį tikslą rodo būtent konkretus nacionalinės priemonės taikymas [55].

97. Be to, Direktyvos 2016/680 taikymo sritis apibrėžta jos 2 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatyta, kad ši direktyva „taikoma kompetentingų institucijų vykdomam asmens duomenų tvarkymui [jos] 1 straipsnio 1 dalyje išdėstytais tikslais“, būtent „nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas“ tikslais.

98. Vadinasi, tai reiškia, kad HW buvo nuteistas už pasipriešinimą veiksmui, patenkančiam į Direktyvos 2016/680 taikymo sritį. Taigi galima manyti, kad kriminalinės policijos pareigūnai „bandė“ tvarkyti asmens duomenis ir kad to padaryti nepavyko dėl HW atsisakymo; šis bandymas patenka į šios direktyvos taikymo sritį [56].

[52] 2014 m. kovo 6 d. Sprendimas *Siragusa* (C-206/13, EU:C:2014:126, 19 punktas). Taip pat žr. Sprendimo *Ministerstvo na vatreshnite raboti I* 55 punktą.

[53] Žr. Sprendimo *Bezirkshauptmannschaft Landeck* 67 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

[54] Dėl paties direktyvų perkėlimo į nacionalinę teisę ir Sąjungos teisės įgyvendinimo žr. 2013 m. vasario 26 d. Sprendimą *Åkerberg Fransson* (C-617/10, EU:C:2013:105, 28 punktas).

[55] Žr. Safjan, M., Düsterhaus, D., ir Guérin, A., „La Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne et les ordres juridiques nationaux, de la mise en œuvre à la mise en balance“, *Revue trimestrielle de droit européen*, 2016, p. 221.

[56] Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Bezirkshauptmannschaft Landeck* 77 punktą. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad policijos institucijų bandymas susipažinti su mobiliajame telefone esančiais duomenimis siekiant atlikti ikiteisminį tyrimą baudžiamojoje byloje patenka į Direktyvos 2016/680 taikymo sritį. Taip pat žr. 2017 m. birželio 22 d. EŽTT sprendimą *Aycaguer prieš Prancūziją* (CE:ECHR:2017:0622JUD000880612), kurio 35 punkte šis teismas nurodė, kad „pareiškėjas iki šiol nėra įtrauktas į [policijos duomenų bazę], nes atsisakė leisti pagal įstatymą paimti savo DNR pavyzdį. Vis dėlto už tai jis buvo nuteistas priėmus apkaltinamąjį nuosprendį. Neginčijama, kad šis nuosprendis laikytinas pareiškėjo teisės į privataus gyvenimo gerbimą, kaip ji suprantama pagal [1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK)] 8 straipsnio 1 dalį, ribojimu. Nors suprantu, kad Sąjungos teisės (ar net Chartijos) taikymo sritis skiriasi nuo EŽTK taikymo srities, iš šio sprendimo matyti, kad duomenų rinkimą ir apkaltinamąjį nuosprendį už atsisakymą leisti juos paimti sieja glaudus ryšys.

99. Galiausiai pažymiu, kad atskiras apkaltinamasis nuosprendis gali būti priimtas tik tuo atveju, jei kompetentingų institucijų numatomas duomenų rinkimas, kuriam priešinasi duomenų subjektas, atitinka Direktyvos 2016/680 10 straipsnio reikalavimus, visų pirma „tikro būtinumo“ reikalavimą. Vadinasi, šioje direktyvoje nustatyti duomenų tvarkymo, patenkančio į jos taikymo sritį, reikalavimai yra atskiro apkaltinamojo nuosprendžio teisėtumo sąlyga [57].

b) Ar pagal Direktyvą 2016/680 draudžiama priimti atskirą apkaltinamąjį nuosprendį?

100. Ką tik paminėta aplinkybė, mano požiūriu, taip pat yra vienintelis iš Direktyvos 2016/680 kylantis kriterijus, turintis įtakos atskiram apkaltinamajam nuosprendžiui: prieš pripažindamas kaltinamąjį kaltu padarius nusikalstamą veiką dėl atsisakymo leisti paimti identifikacinius duomenis nacionalinis teismas turi įsitikinti, kad šių duomenų ėmimas, jeigu jis būtų atliktas, atitiktų šios direktyvos 10 straipsnį, siejamą su jos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais [58] bei 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis.

101. Vis dėlto manau, kad, atsižvelgiant į šių Direktyvos 2016/680 nuostatų formuluotę ir jos tikslus [59], niekas netrukdo nacionalinės teisės aktų leidėjui numatyti, kad asmuo, atsisakęs leisti paimti identifikacinius duomenis, gali būti nuteistas, net jeigu jis nebūtų persekiojamas ar nuteistas už nusikalstamą veiką, kuria buvo grindžiamas šių duomenų paėmimas. Kaip per posėdį pažymėjo visi dalyviai, tikro būtinumo reikalavimas turi būti vertinamas tuo momentu, kai valdžios institucijos nusprendė paimti biometrinius duomenis. Atsižvelgdamas į tai, manau, kad reikia atkreipti dėmesį į dar du aspektus.

102. Pirma, kompetentinga institucija privalo įvertinti, ar bet koks paskesnis duomenų tvarkymas tikrai būtinas. Aplinkybė, kad duomenų subjektas nebuvo persekiojamas, yra ypač svarbus kriterijus nustatant, ar tikrai būtina saugoti jo duomenis [60].

103. Antra, manau, kad atskiras apkaltinamasis nuosprendis turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į Chartijos 7, 8 straipsnius ir 49 straipsnio 3 dalį.

c) Chartijos 7, 8 straipsniai ir 49 straipsnio 3 dalis

104. Remiantis Prancūzijos vyriausybės paaiškinimais, atsisakymą leisti paimti identifikacinius duomenis pripažįstant nusikalstama veika siekta būtent kriminalizuoti veiksmus, trukdančius tinkamai atlikti ikiteisminį tyrimą.

105. Nors tai yra Sąjungos teisėje pripažintas bendrojo intereso tikslas, atskiru apkaltinamuoju nuosprendžiu taip pat suvaržomos Chartijos 7 ir 8 straipsniuose garantuojamos teisės [61]. Taigi pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį toks apkaltinamasis nuosprendis turi atitikti proporcingumo principą.

[57] Pagal analogiją žr. 2017 m. gegužės 16 d. Sprendimą *Berlioz Investment Fund* (C-682/15, EU:C:2017:373, 41, 63 ir 74 punktai).

[58] Dėl Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 1 dalies b punkto žr. Sprendimo *Bezirkshauptmannschaft Landeck* 73 punktą.

[59] T. y. užtikrinti aukštą fizinių asmenų asmens duomenų apsaugos lygį ir prisidėti prie laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės kūrimo Sąjungoje; šiuo klausimu žr., be kita ko, Direktyvos 2016/680 2, 4, 7 ir 15 konstatuojamąsias dalis.

[60] Šiuo klausimu žr. 2024 m. sausio 30 d. Sprendimą *Direktor na Glavna direktsia „Natsionalna politsia“ pri MVR – Sofia* (C-118/22, EU:C:2024:97, 65 punktas ir jame nurodyta EŽTT jurisprudencija). Taip pat žr. sąvokos „duomenų tvarkymas“ apibrėžtį Direktyvos 2016/680 3 straipsnio 2 dalyje, kuri apima, be kita ko, duomenų rinkimą ir saugojimą.

[61] Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Bezirkshauptmannschaft Landeck* 77 ir 95 punktus, taip pat 2017 m. birželio 22 d. EŽTT sprendimo *Aycaguer prieš Prancūziją*, CE:ECHR:2017:0622JUD000880612, 35 punktą.

106. Be to, kadangi atskiras apkaltinamasis nuosprendis yra apkaltinamasis nuosprendis baudžiamojoje byloje, taip pat reikia atsižvelgti į Chartijos 49 straipsnio 3 dalį, kurioje numatyta, kad bausmės griežtumas turi atitikti padarytą nusikalstamą veiką.

107. Įgyvendindamos Sąjungos teisę valstybės narės iš tikrųjų privalo laikytis proporcingumo principo, įskaitant atvejus, kai taikytinų sankcijų srityje nėra suderintų Sąjungos teisės aktų, ypač kai jos nustato baudžiamojo pobūdžio sankcijas [62].

108. Pagal proporcingumo principą reikalaujama, kad, pirma, skirta sankcija atitiktų pažeidimo sunkumą ir, antra, skiriant sankciją ir nustatant baudos dydį būtų atsižvelgta į konkrečias kiekvieno atvejo aplinkybes [63].

109. Mano nuomone, kalbant apie šias aplinkybes, visų pirma reikia atsižvelgti į atitinkamo asmens elgesį ir profilį, jo teistumą, nusikalstamos veikos, kuria buvo pagrįstas jo duomenų rinkimas, sunkumą ir atskiro apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo aplinkybes.

110. Dėl pastarojo aspekto pažymėtina, kad, kaip per posėdį patvirtino Prancūzijos vyriausybė, sprendimas dėl nusikalstamos veikos, padarytos atsisakant leisti paimti identifikacinius duomenis, jeigu ji būtų nustatyta, priimamas tuo pačiu metu, kaip ir sprendimas dėl „pagrindinės“ nusikalstamos veikos. Iš tikrųjų atrodo, kad pagrindinėje byloje asmuo buvo išteisintas dėl dalyvavimo be leidimo surengtoje demonstracijoje ir nuteistas už atsisakymą leisti paimti identifikacinius duomenis tuo pačiu 2021 m. rugsėjo 8 d. *Tribunal correctionnel de Paris* (Paryžiaus baudžiamasis teismas) nuosprendžiu.

111. Šiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, kad nors nuteisimas už atsisakymą leisti paimti identifikacinius duomenis gali prisidėti prie sklandaus būsimų procesų vykdymo, ypač pakartotinės nusikalstamos veikos atveju, jis neprisideda prie sklandžios vykstančio proceso eigos.

112. Galiausiai į tai, kad atitinkamas asmuo nebuvo nuteistas už pagrindinę nusikalstamą veiką, taip pat turi būti atsižvelgiama nustatant sankcijos už atsisakymą leisti paimti identifikacinius duomenis griežtumą. Šiuo klausimu pažymiu, kad, remiantis Prancūzijos vyriausybės paaiškinimais, kai išteisinamasis nuosprendis tampa galutinis, pirštų atspaudai ir susijusi informacija ištrinami.

113. Taigi į trečiąjį klausimą siūlau atsakyti, kad Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią leidžiama atskirai persekioti ir nuteisti asmenį vien už atsisakymą leisti paimti jo identifikacinius duomenis, net jei šis asmuo nebūtų persekiojamas ar nuteistas už nusikalstamą veiką, kuria buvo grindžiamas identifikacinių duomenų ėmimas, su sąlyga, kad toks ėmimas, jeigu jis būtų atliktas, būtų atitikęs iš šių straipsnių kylančius reikalavimus.

[62] 2022 m. kovo 8 d. Sprendimas *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Tiesioginis veikimas)* (C-205/20, EU:C:2022:168, 31 punktas). Taip pat žr. 2023 m. gegužės 4 d. Sprendimą *Agenția Națională de Integritate* (C-40/21, EU:C:2023:367, 49 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[63] 2018 m. spalio 4 d. Sprendimas *Link Logistik N&N* (C-384/17, EU:C:2018:810, 40–42 ir 45 punktai).

V. Išvada

114. Atsižvelgdamas į pateiktus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas, Prancūzija) pateiktus prejudicinius klausimus:

2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kuria panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR 10 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis,

turi būti aiškinamas taip:

– pagal jį nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos leidžiama rinkti kiekvieno asmens biometrinius duomenis, kai yra viena ar kelios pagrįstos priežastys įtarti, kad jis padarė ar kėsinosi padaryti nusikalstamą veiką, jeigu šiuose teisės aktuose numatyta kompetentingos institucijos pareiga kiekvienu atveju įvertinti, ar duomenų rinkimas tikrai būtinas,

– pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose nenumatyta kompetentingos institucijos pareiga kiekvienu konkrečiu atveju tinkamai pagrįsti, kodėl identifikacinių duomenų ėmimas tikrai yra būtinas,

– pagal jį nedraudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią leidžiama atskirai persekioti ir nuteisti asmenį vien už atsisakymą leisti paimti jo identifikacinius duomenis, net jei šis asmuo nebūtų persekiojamas ar nuteistas už nusikalstamą veiką, kuria buvo grindžiamas identifikacinių duomenų ėmimas, su sąlyga, kad toks ėmimas, jeigu jis būtų atliktas, būtų atitikęs iš šių Direktyvos 2016/680 straipsnių kylančius reikalavimus.